

MORRISON, C. (1988), "Quasi-fixed inputs in US and Japanese manufacturing: a Generalized Leontief restricted cost function approach", *Review of Economics and Statistics*, jg. 70, nr.2, blz. 275-287.

WOOD, A. (1994), *North-South Trade, Employment and Inequality: Changing Fortunes in a Skill-Driven World*, Oxford, Clarendon Press.

Abstract

*International Trade with Newly Industrialised Countries:
Impact on Wages and Employment within the European Union*

We discuss the results of an analysis of the impact of international trade, with Newly Industrialised Countries (NIC), on wages and employment within the EU, in the 1985-1996 period.

We applied a 'mandated wage' approach to estimate the impact of NIC trade competition on the wage inequality between low- and highskilled workers in the EU. This approach assumes that labour markets are flexible so that the effects of trade liberalisation are entirely met by wage changes. As the assumption of wage flexibility is dubious for the EU, we thereupon applied a model with rigid wages to assess the impact of trade liberalisation on the employment of low- and highskilled workers.

The results of the 'mandated wage' approach show that trade with (South) East Asian NIC has had a significant impact on wage inequality between low- and highskilled workers.

This negative effect has partially been cancelled by the indirect impact of trade induced technological progress. The net effect of trade on wage inequality was 7% for the 1985-1996 period.

The estimation of the 'rigid wage' model showed a significantly negative impact of technological progress on the employment of low- and highskilled workers but no indications of a negative impact of trade liberalisation on employment could be found.

Evrard Claessens *

Katrien De Keuster *

Carlos Ocampo y Vilas *

Evelyne Van Osselaer *

De Europese verruiming: verdiepen of 'verdienen'?

Trefwoorden: internationale handel; buitenlandse investeringen; Europese integratie; verruiming van de Europese Unie

Deze bijdrage situeert de handelsstromen tussen de Europese Unie en de kandidaat-landen binnen het toetredingsdebat. Aan de hand van twee klassieke 'bottom-line' grafieken wordt de noodzaak van versnelde handel met de Unie onderzocht. Dan wordt die handelsstroom opgesplitst in een 'projectstroom', zijnde de fracties binnen de goederengroepen van voertuigen, instrumenten en machines (VIM), en de nettostroom van de andere producten. Naast een belangrijke trend naar de Europese Unie (trade flipping) verhoogt immers tevens het aandeel van die investeringsgoederen in de handel tussen de EU en de kandidaat-landen. Van een aantal investeringsstromen, onder meer de autoassemblage, ziet men inmiddels de tegenstroom aan afgewerkte producten ontstaan, die uiteindelijk een meer modelmatige aanpak van de betrokken relatie kunnen suggereren.

* Universiteit Antwerpen, faculteit TEW UFSIA-RUCA; Europacentrum Jean Monnet

Deze tekst is de volledige versie van een aantal voordrachten, o.m. voor het Informatiepunt Europa van de provincie Antwerpen, Distinguo v.z.w., het Studie & Informatie Centrum Europa v.z.w. in samenwerking met de vakgroep IMD en het Europacentrum Jean Monnet. De auteurs danken de organisatoren van die evenementen voor de constructieve respons op de eerdere versies van deze gedachtegang.

Ten geleide

Op de 50ste verjaardag van de Schuman-verklaring vroeg Jacques Delors aan zijn oud-collega in het Europacollege te Brugge, Saryusz-Wolski, om zijn visie op die verklaring (EU, blz. 53). Die antwoordde door te stellen dat het debat over de verruiming naar de kandidaat-landen de drie denksposen van de Schuman-verklaring volgt, te weten *vrede, openheid en solidariteit*. Over vrede en openheid als 'captatio benevolentiae' bestaat er stilaan geen twijfel meer, sinds de aangrijpende oorlogsverhalen van Yourcenar (1979) en Monnet (1976), maar het solidariteitsprincipe blijft nog te nuanceren met het uiteindelijke vermogen tot economische aanpassing van de diverse toetredingskandidaten (COEL voor Centraal- en Oost-Europese landen).

1. De 'bottom-line' grafieken

Zo tekent figuur 1 een pakkende relatie tussen de nettorijkdom (BBP per hoofd in koopkrachtpariteiten) en de werkloosheid. Deze relatie is uiteraard ruw, maar bevat wel waarnemingen die ook regionaal kunnen worden uitgezet. De grafiek vermeldt de landencode (van de autonummerplaten) met de regionale code. Enerzijds valt op dat de verschillen binnen de landen groter zijn dan tussen de landen. Vooral de rijkdom van de stadsgewesten Praag (CZ01), Bratislava (SK01) en Boedapest (HU01) contrasteert met de meer oostelijk gelegen rurale gebieden van die landen. Slovenië (SI) is als enig land niet regionaal ingedeeld. De andere regio's vormen dan een brede puntenwolk, waarin vooral Bulgarije (BG) een laag inkomen combineert met een hoge werkloosheid. Roemenië daarentegen scoort bijna even laag inzake inkomen, maar toont een hogere werkgelegenheid. De grafiek kan eenvoudig worden vergeleken met de EU-regio's (niet afgebeeld). Dan valt op dat de EU een sterkere werkloosheid kent in een viertal gewesten, maar dat het algemeen inkomen dan weer ongeveer 10.000 euro hoger ligt. Aldus is het toetredingsdebat iets genuanceerder dan de eenvoudige vraag naar meer werk, hoewel dit voor de afgelegen gebieden in Roemenië, Bulgarije en Slowakije wel aan de orde blijft.

De tweede grafiek (figuur 2) blijft in de nominale monetaire sfeer en relateert het nominale BBP aan de schuldgraad. Alweer lijkt er een duidelijk

negatieve relatie te onderkennen, althans wanneer de twee eilandstaten, Malta en Cyprus, terzijde worden gelaten. Dit laatste lijkt toegelaten, aangezien de schuld van Cyprus nagenoeg volledig te wijten is aan de gedwongen verhuis van de toeristische kustindustrie van het noordelijke gebied, thans onder Turkse bezetting, naar Paphos in de zuidelijke kustregio, en ook omdat de Maltese commercie gedomineerd wordt door buitenlandse investeringen.

Beide grafieken wijzen enerzijds op de exceptionele problematiek van de grotere Balkanlanden, Roemenië en Bulgarije, die beide een hoge schuldgraad combineren met een laag BBP en een hoge werkloosheid. Anderzijds stellen de relaties ook de oude indeling ter discussie van een eerste (first wave countries) en een tweede groep (second wave countries), aangezien het middenveld in de grafieken (Polen, Tsjechië, Slowakije, Hongarije en Estland) uit beide groepen rekruteert.

Verdere informatie en alternatieve formats zijn te vinden in de bekende publicaties ter zake, zoals o.m. Eurostat en de *Weekberichten van de Kredietbank* (c.q. *Economisch Financiële Berichten*), waarvan een recente publicatie de betrokken problematiek resumeert en ook de eerder genoemde parameters vergelijkt met die van de Unie. Toch blijft het oude gegeven centraal. Binnen de verruimde Unie is de Deen dubbel zo rijk als de Griek, en die is dan weer dubbel zo rijk als de Pool; de Pool is dus viermaal armer dan de Deen en toch zijn ze burenen. Op dezelfde wijze is de Bulgaar twee keer zo arm als de Pool, dus vier keer zo arm als de Griek, en weer zijn het burenen. Die data zijn uiteraard zeer ruw en laten ruimte voor diverse netto- en brutodiscussies; zo blijkt onder meer dat Bulgarije het hoogst scoort voor het privé-bezit van een eigen woning. Maar toch blijft de vraag actueel welke dynamiek meer cohesie doet verwachten.

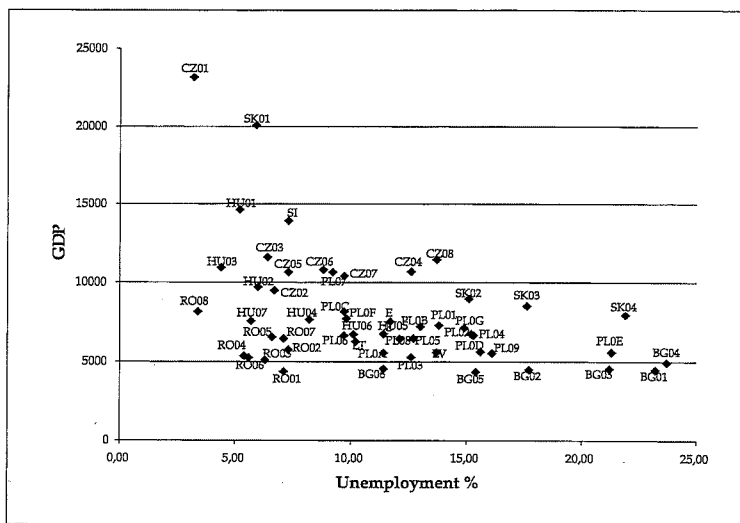
De twee grafieken tonen tevens dat de visie over de toetredingsgolven het eenvoudige 'checkpoint Charlie'-type van toelating heeft voorbijgestreefd. Er lijkt geen economisch probleem met Cyprus (wel een ander) en ook Hongarije en Tsjechië zijn duidelijk topscorers. Ook achterblijvers zijn geclusterd met de Balkan en de Baltische Staten (zonder het bijna 'Scandinavisch ogende' Estland). In het middenveld zijn er dan Estland, Slowakije en Polen, die minder duidelijk in de ene of de andere groep te onderscheiden zijn.

De tweede grafiek geeft daarenboven de urgenties inzake schuldgraad weer. Hier is de relatie wel aangrijpender, want schuldgraad en handel

zijn duidelijk gelinkt. Zo is de 'debt-service ratio' van Hongarije (35%) hoger dan die van de meeste Afrikaanse landen. Dit alles wijst op de dwang naar een 'captive trading market' tussen de EU en de COEL-groep, omdat die op elkaar aangewezen blijven om handel te voeren en om op die trend hun toenadering op te bouwen. Een deel van die 'trade flipping' is al gerealiseerd, maar er blijven nog wel vele vraagtekens:

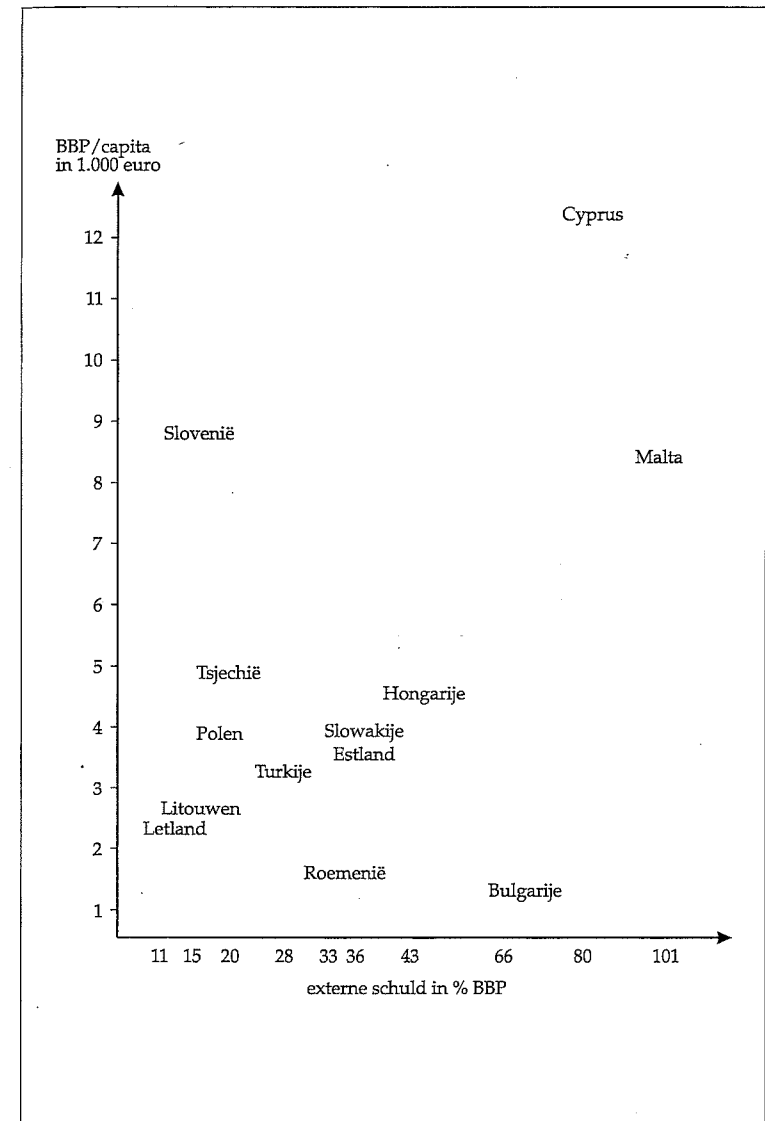
- inzake de grootte van de directe investeringen (Brenton en Di Mauro), en bovendien: zijn die marktveroverend (offensief) of kostenbesparend (defensief)?
- inzake economische ontwikkeling; is die wel endogeen en zelf-verrijkend?
- inzake sectorale gelijkheid (zegge landbouw versus industrie);
- inzake sociale gelijkheid (zegge het spook van de duale maatschappij).

Figuur 1. Werk geeft rijkdom (in BBP/capita ⇔ werkloosheid).

Bron: Eurostat (2001), Regions Statistical Yearbook 2001.

Figuur 2. Relatie BBP ⇔ schuldgraad.

Bron: Claessens (2001), Kluwer, Transportgids, op basis van cijfers in Barnevik (2000).

2. De staat van de 'trade flipping'

Terwijl de bespreking in de eerste paragraaf de noodzaak van buitenlandse handel suggereerde, is nu het aandeel van de Europese Unie in de COE-handel aan de orde. Hiervoor worden de jaren 1994 (laatste jaar Eur-12) en 1998 (Eur-15) vergeleken. Tabel 1 resumeert de zichtbare handelsbalans van de verschillende COE-landen met de Unie, en vermeldt daarbij het aandeel dat de Unie heeft in de totale invoer (m%) of uitvoer (x%) van het betrokken land. Merk op dat de Europese invoer stijgt van een 25%-50%-vork naar een 50%-75%-vork in de uitvoer van de COE-partners. De Europese uitvoer stijgt vooral voor de kleine invoerpercentages, terwijl de hogere percentages van sommige handelsstromen blijkbaar afvlakken.

Naast de interessante verklaring van de percentages valt ook de sterke stijging op van de EU-uitvoer naar de COE-groep. Dit aspect wordt nu uitgediept in de volgende tabellen met speciale referentie naar de investeringsgoederen.

Tabel 1. De EU als handelspartner van de COE-economieën (in miljoen euro en %).

	Eum%	94 ECU	Eum%	98 ECU	Eux%	ECU 94	Eux%	ECU 98
Polen (PL)	63%	9.049	68%	16.057	58%	10.572	66%	27.555
Tsjechië (CZ)	43%	6.320	64%	14.580	45%	7.795	63%	16.849
Hongarije (H)	51%	4.902	73%	14.569	45%	6.043	64%	9.818
Slovenië (SL)	59%	3.410	66%	5.208	57%	3.612	70%	6.669
Estland (EST)	19%	262	55%	1.761	24%	300	60%	2.662
Letland (LV)	28%	731	57%	1.398	25%	482	55%	1.776
Litouwen (LT)	26%	746	38%	1.412	27%	715	50%	2.347
Slowakije (SK)	29%	1.860	56%	5.356	26%	1.751	50%	5.636
Roemenië (RO)	29%	2.489	56%	5.129	26%	2.603	51%	6.205
Bulgarije (BG)	36%	1.340	50%	2.230	33%	1.574	45%	2.392
Cyprus (CY)	52%	618	50%	432	56%	2.093	62%	1.980
Malta (MAL)	74%	991	53%	745	76%	1.844	69%	1.963
Turkije (TR)	46%	7.516	50%	13.580	44%	8.451	53%	21.418
Kroatië (HR)	n.b.	1.802	n.b.	1.821	n.b.	2.800	n.b.	4.345

Noot

Eum%: EU-invoer uit COEL als % van de betrokken nationale uitvoer

Eux%: EU-uitvoer naar COEL als % van de betrokken nationale invoer

n.b.: niet beschikbaar (Kroatië werd bijgevoegd ter vergelijking met Slovenië)

Bron: Eurostat.

3. Nadere studie van de sectorale handelsbalans

De sectorale studie van de handelsbalans omvat de zichtbare handelsbalans, die hierna eenvoudigweg 'bruto handelsbalans' wordt genoemd. Vervolgens wordt een 'netto handelsbalans' gedefinieerd, die de bruto-handelsbalans is zonder de investeringsgoederen, te weten voertuigen, instrumenten en machines (VIM), telkens zoals gedefinieerd in de afdelingen 16, 17 en 18 van de gecombineerde nomenclatuur, c.q. het geharmoniseerd systeem. De jaren omvatten 1994 (Eur-12), 1996, 1998 en 2000, de laatste drie voor de verruimde Unie met 15 leden. Uiteraard is de sprong van 1994 naar 1996 vooral een aangelegenheid van de EU-uitbreiding, en is de trend sindsdien een zaak van de verruiming naar de COEL.

Bij de eerste 'Visegrad'-groep valt het op dat de positieve handelsbalans (in het voordeel dus van de EU) sterk stijgt, met uitzondering van Tsjechië, en in 2000 stagneert. Merkwaardig is ook dat de initiële negatieve nettobalans (in het nadeel van de Unie) positief wordt. De enige recente negatieve cijfers zijn te vinden in de machinesector van Hongarije, en voor de voertuigen in Tsjechië, die in 2000 consolideren. Die laatste cijfers wijzen op enkele specifieke assemblageplants voor uitvoer naar de Unie, maar toch ook op een historische ommezwaai van de Hongaarse industriële traditie van weleer.

A. De 'Visegrad-club' 1994

Tabel 2.a. De zichtbare handelsbalans van de EU (1.000 ECU en nadien euro).

1994 handelsbalans	Polen (PL)	Tsjechië (CZ)	Hongarije (H)	Slovenië (SL)
a/ bruto	1.523.030	1.474.696	1.140.566	202.828
b/ netto,	-1.012.985	-630.777	-8.819	-85.477
zonder:				
c/ VIM, waarvan:	2.536.015	2.105.473	1.278.310	288.305
d/ machines	2.006.793	1.580.784	470.688	117.272
e/ voertuigen	284.093	315.295	664.286	181.329
f/ instrumenten	245.129	209.394	144.336	-10.296
<i>Sleutel a = b + c en c = d + e + f</i>				

1996 handelsbalans	Polen (PL)	Tsjechië (CZ)	Hongarije (H)	Slovenië (SL)
a/ bruto	7.244.759	3.983.349	1.033.906	1.041.391
b/ netto,	1.609.935	525.212	-67.732	542.059
zonder:				
c/ VIM, waarvan:	5.634.824	3.457.137	1.101.638	499.332
d/ machines	3.861.606	2.619.809	5.761	279.495
e/ voertuigen	1.353.737	533.562	385.406	200.146
f/ instrumenten	419.481	303.766	180.471	19.691
<i>Sleutel a = b + c en c = d + e + f</i>				
1998 handelsbalans	Polen (PL)	Tsjechië (CZ)	Hongarije (H)	Slovenië (SL)
a/ bruto	11.498.790	2.269.333	2.050.907	1.461.226
b/ netto,	3.304.754	665.462	837.464	966.014
zonder:				
c/ VIM, waarvan:	8.193.525	1.603.871	1.213.443	495.212
d/ machines	6.004.270	2.156.962	-650.288	516.376
e/ voertuigen	1.681.640	-800.774	1.635.914	-47.088
f/ instrumenten	507.615	247.683	227.817	25.924
<i>Sleutel a = b + c en c = d + e + f</i>				
2000 handelsbalans	Polen (PL)	Tsjechië (CZ)	Hongarije (H)	Slovenië (SL)
a/ bruto	9.923.448	1.890.280	499.617	1.767.578
b/ netto,	3.078.189	701.918	890.366	1.075.651
zonder:				
c/ VIM, waarvan:	6.845.259	1.188.362	-390.749	691.927
d/ machines	5.337.814	2.410.180	-2.293.875	612.551
e/ voertuigen	868.175	-1.604.696	1.777.671	67.362
f/ instrumenten	639.270	382.878	125.455	12.014
<i>Sleutel a = b + c en c = d + e + f</i>				

Bron: EUROSTAT, Comext, verwerkt met programmatuur Claessens (1997).

B. De Baltische en GOS-periferie

Deze groep vertoont initieel een minder dominante handel met de EU dan de vorige kern van de 'Visegrad-club'. De reden ligt in het nabuurschap met de voormalige Sovjet-Unie. De Baltische staten vertonen een evident kleiner volume, maar zo valt de groei in de netto-invoer des te sterker op. Letland (LV) behoudt als enige een netto-uitvoerpositie en die blijkt gevoed door de Russische transit via Riga. Ook Slowakije biedt een merkwaardig verhaal, met een relatief gunstige handelsbalans en een nettosurplus van weleer, dat thans meer en meer door de uitvoer van voertuigen wordt gedomineerd. Een belangrijke assemblageplant op de tip van de regio Bratislava/Pressburg bij het vierlandenpunt (Tsjechië,

Oostenrijk, Hongarije, Slowakije) in de Weense achtertuin is hier uiteraard niet vreemd aan. Buiten de investeringsgoederen wordt de netto-handelsbalans negatief voor de Unie.

Tabel 2.b. De EU-handelsbalans (1.000 ECU / euro).

1994 handelsbalans	Estland (EST)	Letland (LV)	Litouwen (LT)	Slowakije (SK)
a/ bruto	37.083	481.687	-31.212	-109.127
b/ netto,	-71.998	301.891	-289.175	-565.282
zonder:				
c/ VIM, waarvan:	109.081	179.796	257.963	456.155
d/ machines	54.275	99.743	122.920	390.186
e/ voertuigen	44.200	68.475	115.429	-9.355
f/ instrumenten	10.606	11.578	19.614	75.324
1996 handelsbalans	Estland (EST)	Letland (LV)	Litouwen (LT)	Slowakije (SK)
a/ bruto	587.541	-46.801	339.374	530.926
b/ netto,	147.255	-348.181	-83.485	-462.851
zonder:				
c/ VIM, waarvan:	440.286	587.541	422.859	993.777
d/ machines	269.132	182.114	238.608	816.378
e/ voertuigen	137.033	99.362	144.217	69.331
f/ instrumenten	34.121	19.904	40.034	108.068
1998 handelsbalans	Estland (EST)	Letland (LV)	Litouwen (LT)	Slowakije (SK)
a/ bruto	901.419	379.651	935.344	279.439
b/ netto,	87.613	-271.105	142.804	-180.353
zonder:				
c/ VIM, waarvan:	813.806	650.756	792.540	459.792
d/ machines	552.088	395.705	419.149	982.811
e/ voertuigen	225.628	218.632	315.440	-666.009
f/ instrumenten	36.090	36.419	57.951	142.990
2000 handelsbalans	Estland (EST)	Letland (LV)	Litouwen (LT)	Slowakije (SK)
a/ bruto	9.785	97.524	346.869	-444.894
b/ netto,	-352.600	-632.034	-368.844	-647.356
zonder:				
c/ VIM, waarvan:	362.385	729.558	715.713	202.462
d/ machines	116.870	494.365	479.242	530.229
e/ voertuigen	207.321	185.879	190.545	-478.863
f/ instrumenten	38.194	49.314	45.926	151.096

Bron: EUROSTAT, Comext, verwerkt met programmatuur Claessens (1997).

C. De Balkan en 'Club Med'

Deze groep landen consolideert een VIM-uitvoer, met uiteraard de ups en downs en enkele 'dips'. Alleen Roemenië en Bulgarije behouden in dit alles een netto-uitvoerpositie (d.w.z. zonder de investeringsgoederen van de VIM-groep).

Tabel 2.c. De EU-handelsbalans (1.000 ECU / euro).

1994 handelsbalans	Kroatië (HR)	Bulgarije (BG)	Roemenië (RO)	Cyprus (CY)
a/ bruto	997.665	233.438	113.251	1.361.792
b/ netto,	251.392	-182.319	-674.644	624.831
zonder:				
c/ VIM, waarvan:	746.273	415.757	787.895	736.961
d/ machines	424.623	256.478	604.047	296.896
e/ voertuigen	271.294	118.251	128.478	418.944
f/ instrumenten	50.356	41.028	55.370	21.121
1996 handelsbalans	Kroatië (HR)	Bulgarije (BG)	Roemenië (RO)	Cyprus (CY)
a/ bruto	2.099.702	-33.337	802.135	1.208.432
b/ netto,	814.352	-432.241	-335.409	733.920
zonder:				
c/ VIM, waarvan:	1.285.350	398.904	1.137.544	474.512
d/ machines	712.913	223.107	956.967	298.195
e/ voertuigen	477.253	144.200	87.465	157.637
f/ instrumenten	95.184	31.597	93.112	18.680
1998 handelsbalans	Kroatië (HR)	Bulgarije (BG)	Roemenië (RO)	Cyprus (CY)
a/ bruto	2.524.096	162.785	1.076.012	1.661.532
b/ netto,	991.421	-470.211	-663.914	947.820
zonder:				
c/ VIM, waarvan:	1.532.675	632.996	1.739.926	713.712
d/ machines	822.845	367.939	1.273.184	406.600
e/ voertuigen	623.986	220.105	340.700	277.648
f/ instrumenten	85.844	44.952	126.042	29.464
2000 handelsbalans	Kroatië (HR)	Bulgarije (BG)	Roemenië (RO)	Cyprus (CY)
a/ bruto	2.318.897	123.698	984.270	2.090.485
b/ netto,	960.562	-677.989	-1.109.403	1.385.472
zonder:				
c/ VIM, waarvan:	1.358.335	801.687	2.093.673	705.013
d/ machines	693.142	501.042	1.507.903	518.888
e/ voertuigen	591.894	245.921	368.667	143.806
f/ instrumenten	73.299	54.724	217.103	42.319

Bron: EUROSTAT, Comext, verwerkt met programmatuur Claessens (1997).

Conclusies

Deze bijdrage hield het bij een bescheiden rekenoefening rond de handelstotalen, met bijzondere aandacht voor de investeringsgoederen. Toch wijst ze op enkele tendensen en keerpunten, en waarschuwt ze ook voor te hoge verwachtingen:

- De eigen verruiming van de EU-12 tot EU-15 gaf drie nieuwe partners, die alle burens zijn van het verruimingsgebied, zowel in de 'Baltic' als in het gebied dat traditioneel als 'Mittleuropa' wordt gedefinieerd. Beide verruimingseffecten creëerden een belangrijke handelsimpuls.
- Ten tweede lijkt het te vroeg om de netto-effecten van directe investeringen als motor van die algemene handelsgroei te onderkennen. Enkele partiële effecten zijn herkenbaar, zoals in de auto-assemblage, als geval van defensieve kostenbesparende directe investering (zie ook figuur 1 op blz. 132 in de bijdrage van Y. Nauwelaerts).
- Voorts lijkt vooral aandacht te gaan naar de grotere economieën, waar meer offensieve strategieën de defensieve investeringsargumenten aanvullen.
- Ten vierde blijft een voorzichtige houding gewenst, aangezien de VIM-groep niet per definitie synoniem is met investeringen of 'project flows'. Ook is het te vroeg om een eenduidige relatie te veronderstellen tussen de financiële stromen en reële cijfers over de zichtbare handel.
- Ten slotte bleef deze oefening beperkt tot de handel tussen de EU en de COEL. Een duidelijke registratie en impact van investeringen van buiten Europa bleek vooralsnog niet mogelijk (zie ook Claessens, Bloemen en Ocampo y Vilas, 1998). Nochtans blijft de handel tussen de EU en de voormalige Comecon een economisch laboratorium als nooit tevoren.

Bibliografie

- BARNEVIK, P. I. e.a. (2000), *Le processus d'élargissement de l'UE, a-t-il perdu sa voie?*, The Philip Morris Institute.
- BENTON, P. en F. DI MAURO (1999), "The potential magnitude and impact of FDI flows to CEEC", *the Journal of Economic Integration*, jg. 14/1, blz. 59-74.

- CLAESSENS, E. en Y. NAUWELAERTS (2000), "Complementarity versus substitution effects in FDI, the cover ratio approach", in: PARASKEVOPOULOS e.a., eds, *The Asymmetric Global Economy*, Athenian Policy Forum.
- CLAESSENS, E. (1999), Tussen IJzeren Rijn & Stalen Donau, Transportgids, Kluwer.
- CLAESSENS, E., I. BLOEMEN en C. OCAMPO Y VILAS (1998), *Defensive versus offensive FDI in value-chain logistics; evidence from EU imports from East and South-East Asia*, Shanghai, University of Business and Finance, International Business Symposium, dl. 1.
- CLAESSENS, E. (1997), *Europese handelspartners (European Trading Partners)*, Gent, Mys & Breesch.
- CLAESSENS, E. (1996), *CODLING (Computerized Open & Distance Learning for Instructing New Generations)*, The Athenian Policy Forum, Research note 100, ISBN 1-55276-000-6.
- FAUCOMPRET, E. (gespreksleider), E. CLAESSENS, P. ROOSENS en A. ITALIANER (2001), *Debat: De uitbreiding van Europa: zeker en vast*, Europees Studie- en Informatiecentrum (ESIC), Antwerpen.
- DIXIT, A.K. en V. NORMAN (1984), *Theory of International Trade*, Cambridge University Press, blz. 22 en 133 e.v.
- ETHIER, W.J., E. HELPMAN en J.P. NEARY (1993), *Theory, policy and dynamics in international trade*, Cambridge University Press, blz. 14.
- EUROPESE COMMISSIE (2000), *Relire et compléter la déclaration du 9 mai 1950; reviewing and building on the declaration of 9 May 1950, academic session to commemorate the 50th anniversary of the declaration of 9 May 1950*.
- EUROSTAT (1999; supplement 2), *Intra- and extra-EU trade*, Comext data base, CA-CK-99-S02-3A-Z; ISSN 1017-6594, European Communities.
- EUROSTAT (1999), *Panorama of EU industries* (diverse delen vanaf 1991 over COEL en FDI, inclusief de uitgave van 1993 over FDI).
- EUROSTAT (2001), *Regions: statistical yearbook*, hoofdstuk 3 (regional GDP).
- LAVIGNE, M. (1995), *The Economics of Transition*, Houndsmills, Macmillan Press.
- MONNET, J. (1976), *Mémoires*, Parijs, Fayard.
- YOURCENAR, M. (1979), "Les chemins achevés", in: *Quoi l'éternité*, Parijs, Galimard.

Abstract

EU Enlargement, FDI and the Trade in Capital Goods: Some Numerical Evidence 1994-2000

This contribution assesses the urgent rekindling of money generating trade relations with the Central and East European candidate countries (CEEC). First, the basic bottom-line statistics focus on the relation between GDP, employment and debt. The trade discussion highlights a trade flipping towards the West. However, the sustained growth also marks a growing deficit of CEEC countries. The analysis shows that those deficits are primarily caused by the EU exports of investment goods, such as vehicles, instruments and machinery (VIM). Finally, the analysis concludes by observing the first counter-trade flows in machinery (from Hungary) and vehicles from Western assembly plants in the CEEC countries.

Erik Faucompret *

Jozef Konings **

Het Poolse lidmaatschap van de Europese Unie

Trefwoorden: EU-uitbreiding; Polen; tewerkstelling

Polen was een van de eerste Oost-Europese landen dat het lidmaatschap van de Europese Unie (EU) aanvroeg. Gezien in het licht van de tragische geschiedenis van het land en de pogingen die het sedert 1989 heeft ondernomen om zijn economie te liberaliseren, menen wij dat de EU een grootmoedige houding moet aannemen t.o.v. deze aanvraag. Jammer genoeg lijkt de EU te verlangen dat Polen voldoet aan alle normen en reglementen voor dat het lid wordt. Ons onderzoek toont aan dat de EU moet streven naar een zo open mogelijk beleid inzake handel, investeringen en migratie. De West-Europese ondernemingen zullen niet het merendeel van hun industriële activiteiten transfereren naar Polen. Poolse werknemers zullen niet massaal hun land verlaten. Men kan anderzijds niet ontkennen dat de Poolse toetreding de begroting van de EU zal belasten, vooral wat landbouw en regionale steunverlening betreft. Wij menen dat de EU de tegemoetkomingen aan Polen niet mag beknotten.

1. Probleemstelling

Het einde van de Koude Oorlog creëerde nieuwe economische perspectieven voor de Centraal- en Oost-Europese landen (hierna CEOL). Gedurende vijfenveertig jaar waren hun economische systemen gebaseerd op centrale planning, gemeenschappelijke eigendom van productiemidde-

* Hoogleraar faculteit TEW UFSIA-RUCA (Universiteit Antwerpen)

** Hoogleraar K.U.Leuven, voorzitter LICOS (Centre for Transition Economics, K.U.Leuven), research affiliate Centre for Economic Policy Research